

צח:

עין משפט
נר מצוה

אלמנה ניוזנת פרק אחד עשר כתובות

מסורת הש"ס

(א) ופסחים י"ג: (ב) ו' ע"י
תוס' וזמיר ל' ר"ה אלא
ממעבד' (ג) מעילה כ'
ע"פ: (ד) מנחה י' קדושין
מנ: (ה) דברים נ' מעילה כ'
(ו) הפסחה ולא מלאה' (ז)
(ח) פסחים ו' לא מלאה' הפסח
לפס דכתיב' (י) ג' ו' ו' ו'
נראה: רש"י

גיליון הש"ס

נב' וזכ' ל' י' י' י' י' י'
נפ"ד מ"ד דמפוזות נר"ס
ע"ס:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הוסיפו וכו'
דמ"י דמ"י י"ב ע"פ
שמ"י: (ב) תוס' ד"ה אמר
כ"י עיקר דבין דמומח:

מוסף רש"י

ואדיל וזבין ליה כורא.
שזא פ' ע"ס, מאי.
מי אמרין מוסיף על
דבריו. של מלת היו
ולא עקר שלט המעשה
וקנה מיהא התקן, או
עובד על דבריו הו' ולא
קנה הלווק כלום ושיעור
כ"י ברוך מעלו. על
הבית מעל לפי שעשה
שליחותו בתמיכה אחת
והשלט והאחרון מעלו
שלא אחת ואחר הוסיף אחד
מעמיו (ע"כ ב"י). השליח
שעשה שליחותו. על
הבית שז"י כ"י מות
הקדש ומחלפו מעמיו
ותקן כצנעו לשלם ואמר
ל' ק"ה ל' מהם חלוק או
עלית. אם עשה שליחותו
בכל הבית מעל ותיגה ל'
לא עשה שליחותו. אלא
שזה מה שחזר לו על
הבית: (ע"כ ב"י) מקרי
לשלם ליקח נתן חלוק
וקנה נתן ע"כ. שדכר
מעל. ולא השליח, שדכר
ז' א"י ש"ס: (דפוסין ע"כ)

כאן שנה רבי. במשמתי למדנו רבי: הכל לבעל המעות. השולח
שלוחו לשוק לסחורה ולקח בזול הכל לבעל המעות ולא מצי למימר
אלא ארוומי: דתניא. דליכא פלוגתא דתנאי בהא מילתא ומסקנא
שמעינן דדכר שאין לו קצבה וזאת ליה לרי' יוסי הכל לבעל המעות
ותסם לן רבי בנתיבי דכחא כ"י

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות כרתניא
הוסיפו לו אחת יתירה הכל לשליח דברי
רבי יהודה רבי יוסי אומר חולקין והתניא
רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות אמר רמי
בר המא לא קשיא כאן בדבר שיש לו קצבה
כאן בדבר שאין לו קצבה אמר רב פפא
"הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר
שאין לו קצבה הכל לבעל המעות מאי קמ"ל
שינויא דשינוי שינויא הוא איבעיא להו
אמר ליה זבין ל' ליתבא ואזל וזבין ליה כורא
מאי מוסיף על דבריו הוא וליתבא מיהא קני
או דלמא מעביר על דבריו הוא וליתבא
נמי לא קני אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה
דרבינא ת"ש יאמר בעה"ב לישלוחו תן להן
חתיכה לאורחין והוא אומר טלו שתיים ונא
נטלו שלש בולן מעלו אי אמרת בשלמא
מוסיף על דבריו הוי משום הכי בעל הבית
מעל אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי
בעל הבית אמאי מעל ויהתנן: השליח שעשה
שליחותו בעל הבית מעל לא עשה שליחותו
שליח מעל הכא במאי עסקינן דאמר להו
טלו אחת מדעתו של בעל הבית ואחת
מדעתו ושקלו אינהו תלת ת"ש היתה
כתובתה מנה ומכרה שוה מנה ודינר במנה
מכרה בטל מאי לאו דזבין שוה מנה ודינר
במנה ודינר ומאי במנה מנה שלה ומאי אפי'
אפי' היא אומרת אחזיר את הדינר ליורשים
בדינר מקרקעי וקתני מכרה בטל אמר רב
הונא בריה דרב נתן לא בדאזיול
הא

מקרקעי. אחזיר ואקנה מן
דאזיול. ומשום הכי מכרה בטל דטעמא שמכרה שוה מנה ודינר במנה:
הא

לומר חלוק גדול הייתי מבקש ואתה הנחת לי חלוק קטן ורע ומסקינן מאי רע רע דמזים דא"ל אם מייחית לי בשית כ"ש דהוה שוי דרמי
כרי ואם תמנא לכל לשלם מאי נפקא ליה מיניה לבעל הבית הלא אינו מרווח כלום דהכל הוא לבעל הבית הלא אינו רבי יוסי
היה נמי אמאי והא דקאמר דתניא כלומר דליכא מילתא אחריתי דאמרין הכל לבעל המעות ואפי' מאן דפליג החס הכא מודה. רבינו תם:
כאן שנה רבי הבא אבעא בעיות. אין לדחות לפי הירושלמי דמוקי לה כשהזיול וכשהזיול הא לאו הכי הדר דהכא משום דלא יאל הקרקע
הכי גרים רבינו חננאל הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ומימה לפי גירסא זו אדפרין ליה מאי קמ"ל הוה
ליה למיפרך ולימא הלכה כר' יוסי ויש לפרש בדומק ד"ה קאמר מאי קמ"ל בנתיבי דקאמר דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות כ' ליתא הלכה
כר' יוסי הא קמ"ל דשינויא דשינוי שיעור הוא ולפי הספרים דגרסי' בהו הלכך דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות דבר שיש לו קצבה חולקין
מאי קמ"ל כ' אמי פסיר דהא רב פפא כמאן אמרה לשמעתי כר"י ומאי חידוש אחא לאשמועי' ומשי שניא דשינוי שניא הוא. ועל טעות שאינו
באל בזלות המקח אלא שהטעה בחשבון שאל ר' יעקב שראל את ר"ה והשיב לו ואשר שאלת על ראובן ששלם לשמעון לקבל מעותיו מן העובד
כוכבים וטעה העובד כוכבים בחשבון ולא נמנא העכו"ם אח"כ נראה לי שחולקים בין שניהם דהוה המעות כדבר שיש לו קצבה
דאמרין הוסיפו לו אחת יתירה ר' יוסי אומר חולקים ומוקינן לה בדבר שיש לו קצבה אכל שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ועעמא דחולקין לפי
שבעל המעות כיון שקיבל קצבתו מה לו בטעותו של שליח אלא אמרין הואיל וע"י מעותיו נשתכר ייבז ליה פלגא הי"ג גבי טעות חשבון דהא שוה
מנה במאחיס טעות הוה ומוקיס לה כה"ס ירושלמי כגון שקיבל עליו הלווק וטעמא דהכל לבעל המעות משום דאין לו קצבה דחזי דאזינ
עבדו ליה זולא הא דכדכר שיש לו קצבה חולקין אפי' בטעות חשבון ע"ג דליכא למימר טעמא אחריתא גבי חולקין האי טעמא דפרשיית הוה
עיקר (ו) דמומח ידו על העליונה וחולקין ואפי' אם היה סכר שלו כיון שהסכרים שלנו אינם סכרי יוס אין צעליהן מקפידין על הגבהת מציאותו
עם מלאכתו והוי כהגביה מציאה עם מלאכתו מדע דאם מנא ארנקי בשוק לא זכה בו משכיר ועוד דמיהדר קא הדר ציה שהרי אמר אני זכיתי
מכלל דהדר ופועל יכול לחזור בו עכ"ל וזבן חזר בו דכל טעות בין ע"י מקח בין שטעיה בנתיבי הכל לבעל המעות ו' ולרבי נראה שהכל לשלם
שאל גנב וגזל והטעה מה טיבו של בעל הבית ואפילו חולקין אין שייך לומר משום דע"י מעותיו נשתכר דלא דמי לשאר טעות שנתן הכל
בשכיל המעות שפגרו שהמעות שוות כל מה שנתן לו אכל הכא טעות צעלמא הוא ודכר בפני עצמו הוא חזק דהא סברא היא שאלם היה
רוצה היה מחזיר לעובד כוכבים כל מה שהטעהו דחזו מימה למימר שלא היה יכול להודיעו ולהחזיר לו: דאמר' אהו באו אחד מדעתו
על בעא הבית ב'. מימה אחתי אם מעביר על דעתו הוי שליח אחתי מעל שהאורחין העבירו על דעתו של שליח ואמר לי רבי יסכרו
לומר שגם האורחין אמרו הרי אנו נוטלין שמים לדעתך ואחת מדעתנו אכל אין לריך דדוקא שליח צעלין דלמא הכי שלא יסכרו
אורחין כשאומר סתם שלדעת בעל הבית אומר כן אכל מה שהן לוקחין יותר ממה שאמר שליח יודעין הן עשויין מדעתן ולא מדעת שליח:
הא

כדי דמי החפץ מכלל דנטול מקח לרבי יוחנן הו' ככדי דמיהן וכי האי
גוונא מפרש ר"ס הא דלמר רב נתמן כהובד (ב"מ דף נ. ו.) וס' הדא
אמרה אונאה אין להן ביעול מקח יש להן לאו דומיא דמעטלין ביתר
משמות אלא נתני כגון שוה מאחיס
פרוטה המקח קיים והא דפסקינן
דמהקבל (שם קה.) זבין במאחיס
ושוה מנה אמרי נהרדעי משמיה דרב
נתמן אין אונאה לקרקעות לאו דוקא
מאחיס אלא מעט פחות דמאחיס
הוי ביעול מקח לרב נתמן כדפרשיית
ומאי דגרסי ר"ת בריש הל"ה מקדש
(קדושין דף מ: וס') כמו שאפרש לקמן
וקדו דקאמרת יתר משמות צטל מקח
לא אמרן אלא במעטלי אכל במקרקעי
אין אונאה לקרקעות אפילו ביתר
משמות עד האי כדפרשיית והא
דקא"ר יוחנן בירושלמי אם היה דבר
דחולקין למקח מ"מ מחזור בה לגבי
הדין ביטול מקח כדפרשיית וטעמא
דמקבלה כמותה גבי מכרה שוה
מאחיס במנה מימה קתא אע"ג
דהולך המקח מ"מ מחזור בה לגבי
הלקוחות שהרי המכר לא היה כלום
ותחזיר הקרקע ליחומים ויש לומר
דהולך וצטעה בקבלה הקרקע היה
שוה מאחיס מיד רתתה להולכי
הקרקע מרשות היחומים ולהכניסה
לרשות הלווקא והרי היא כמו
שנתנונה לקנות הקרקע כנתיבה
כזאתה עשה:

כאן שנה רבי הבא אבעא בעיות.
נראה לר"ת דנמתי' מודו
בין רבי יהודה בין רבי יוסי דכדכר
שאין לו קצבה נמי לא איפליגו דרבי
יוסי סבר הכל לבעל המעות ורבי
יהודה סבר הכל לשליח ורבי
שנתן לו מחמת חוספת דקא"ל קת
זה עביר מקחך ועד אני מוסיף לך
או משלי אכל אם מכר לו בזול מחמת
מעות כעין משמתי שוה מנה במאחיס אפי' ר'
לבעל המעות דאי לא מימא הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דלקמן
תניא רבי יהודה אומר אף כזה בעל הבית לא מעל מפני שיכול
לומר חלוק גדול הייתי מבקש ואתה הנחת לי חלוק קטן ורע ומסקינן מאי רע רע דמזים דא"ל אם מייחית לי בשית כ"ש דהוה שוי דרמי
כרי ואם תמנא לכל לשלם מאי נפקא ליה מיניה לבעל הבית הלא אינו מרווח כלום דהכל הוא לבעל הבית הלא אינו רבי יוסי
היה נמי אמאי והא דקאמר דתניא כלומר דליכא מילתא אחריתי דאמרין הכל לבעל המעות ואפי' מאן דפליג החס הכא מודה. רבינו תם:
כאן שנה רבי הבא אבעא בעיות. אין לדחות לפי הירושלמי דמוקי לה כשהזיול וכשהזיול הא לאו הכי הדר דהכא משום דלא יאל הקרקע
הכי גרים רבינו חננאל הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ומימה לפי גירסא זו אדפרין ליה מאי קמ"ל הוה
ליה למיפרך ולימא הלכה כר' יוסי ויש לפרש בדומק ד"ה קאמר מאי קמ"ל בנתיבי דקאמר דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות כ' ליתא הלכה
כר' יוסי הא קמ"ל דשינויא דשינוי שיעור הוא ולפי הספרים דגרסי' בהו הלכך דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות דבר שיש לו קצבה חולקין
מאי קמ"ל כ' אמי פסיר דהא רב פפא כמאן אמרה לשמעתי כר"י ומאי חידוש אחא לאשמועי' ומשי שניא דשינוי שניא הוא. ועל טעות שאינו
באל בזלות המקח אלא שהטעה בחשבון שאל ר' יעקב שראל את ר"ה והשיב לו ואשר שאלת על ראובן ששלם לשמעון לקבל מעותיו מן העובד
כוכבים וטעה העובד כוכבים בחשבון ולא נמנא העכו"ם אח"כ נראה לי שחולקים בין שניהם דהוה המעות כדבר שיש לו קצבה
דאמרין הוסיפו לו אחת יתירה ר' יוסי אומר חולקים ומוקינן לה בדבר שיש לו קצבה אכל שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ועעמא דחולקין לפי
שבעל המעות כיון שקיבל קצבתו מה לו בטעותו של שליח אלא אמרין הואיל וע"י מעותיו נשתכר ייבז ליה פלגא הי"ג גבי טעות חשבון דהא שוה
מנה במאחיס טעות הוה ומוקיס לה כה"ס ירושלמי כגון שקיבל עליו הלווק וטעמא דהכל לבעל המעות משום דאין לו קצבה דחזי דאזינ
עבדו ליה זולא הא דכדכר שיש לו קצבה חולקין אפי' בטעות חשבון ע"ג דליכא למימר טעמא אחריתא גבי חולקין האי טעמא דפרשיית הוה
עיקר (ו) דמומח ידו על העליונה וחולקין ואפי' אם היה סכר שלו כיון שהסכרים שלנו אינם סכרי יוס אין צעליהן מקפידין על הגבהת מציאותו
עם מלאכתו והוי כהגביה מציאה עם מלאכתו מדע דאם מנא ארנקי בשוק לא זכה בו משכיר ועוד דמיהדר קא הדר ציה שהרי אמר אני זכיתי
מכלל דהדר ופועל יכול לחזור בו עכ"ל וזבן חזר בו דכל טעות בין ע"י מקח בין שטעיה בנתיבי הכל לבעל המעות ו' ולרבי נראה שהכל לשלם
שאל גנב וגזל והטעה מה טיבו של בעל הבית ואפילו חולקין אין שייך לומר משום דע"י מעותיו נשתכר דלא דמי לשאר טעות שנתן הכל
בשכיל המעות שפגרו שהמעות שוות כל מה שנתן לו אכל הכא טעות צעלמא הוא ודכר בפני עצמו הוא חזק דהא סברא היא שאלם היה
רוצה היה מחזיר לעובד כוכבים כל מה שהטעהו דחזו מימה למימר שלא היה יכול להודיעו ולהחזיר לו: דאמר' אהו באו אחד מדעתו
על בעא הבית ב'. מימה אחתי אם מעביר על דעתו הוי שליח אחתי מעל שהאורחין העבירו על דעתו של שליח ואמר לי רבי יסכרו
לומר שגם האורחין אמרו הרי אנו נוטלין שמים לדעתך ואחת מדעתנו אכל אין לריך דדוקא שליח צעלין דלמא הכי שלא יסכרו
אורחין כשאומר סתם שלדעת בעל הבית אומר כן אכל מה שהן לוקחין יותר ממה שאמר שליח יודעין הן עשויין מדעתן ולא מדעת שליח:
הא

כדי דמי החפץ מכלל דנטול מקח לרבי יוחנן הו' ככדי דמיהן וכי האי
גוונא מפרש ר"ס הא דלמר רב נתמן כהובד (ב"מ דף נ. ו.) וס' הדא
אמרה אונאה אין להן ביעול מקח יש להן לאו דומיא דמעטלין ביתר
משמות אלא נתני כגון שוה מאחיס
פרוטה המקח קיים והא דפסקינן
דמהקבל (שם קה.) זבין במאחיס
ושוה מנה אמרי נהרדעי משמיה דרב
נתמן אין אונאה לקרקעות לאו דוקא
מאחיס אלא מעט פחות דמאחיס
הוי ביעול מקח לרב נתמן כדפרשיית
ומאי דגרסי ר"ת בריש הל"ה מקדש
(קדושין דף מ: וס') כמו שאפרש לקמן
וקדו דקאמרת יתר משמות צטל מקח
לא אמרן אלא במעטלי אכל במקרקעי
אין אונאה לקרקעות אפילו ביתר
משמות עד האי כדפרשיית והא
דקא"ר יוחנן בירושלמי אם היה דבר
דחולקין למקח מ"מ מחזור בה לגבי
הדין ביטול מקח כדפרשיית וטעמא
דמקבלה כמותה גבי מכרה שוה
מאחיס במנה מימה קתא אע"ג
דהולך המקח מ"מ מחזור בה לגבי
הלקוחות שהרי המכר לא היה כלום
ותחזיר הקרקע ליחומים ויש לומר
דהולך וצטעה בקבלה הקרקע היה
שוה מאחיס מיד רתתה להולכי
הקרקע מרשות היחומים ולהכניסה
לרשות הלווקא והרי היא כמו
שנתנונה לקנות הקרקע כנתיבה
כזאתה עשה:

ל' א מ"י פ"ה מה' ש
שלוחו ה' ה סמג
עין פ' טושי' ח"מ פ'
קמ' סוף ו'
ל' ב ג ד מ"י פ"ה מה'
מעלה ה' ה סמג
עין ר':

תוספות ר"ד

אדריא ונחצה המעות דתניא
הכל לבעל המעות דתניא
הוסיפו לו מנה א' יתירה
הכל לשליח דברי ר' י'
יוסי אומר חולקין בשוה
פ"י ר"י סבר הכל לשליח
דא"ל אלא אורחו ור' יוסי
אומר חולקין דאי לאו
מעות לא ייבז ל' מדי
הלקן טהיבם נחצה לבעל
המעות ונחצה לשליח
שטרך וזריות והתניא ר'
יוסי אומר הכל לבעל
המעות א"כ כ"א א"ר
ל"ק כאן בדבר שאיב
קצבה כאן בדבר שיש
קצבה פ"י אם הוא דבר
דא"ל קצבה הכל הוא
לבעל המעות שכל מה
שנתן לו בעבור בעל
המעות נתן לו ולא מצי
למיטר אלא אורחו ואם
הוא דבר שיש קצבה
כגון פירות הנמכרים
במזון חולקין ש"ל בעבור
המעות עשה וי"ל עני
נשא חלקן חולקין ומתני'
בקרקע שהוא דבר שאין
קצבה מכל לבעל המעות
מאי קמ"ל דשינויא דשינוי
שניא הוא פ"י ודוקא
כדעתא אחרת מקנה לו או
אמרין שיהא הכל לבעל
המעות דאמרין דתני'
דלא ייבז אלא משום
מעות אבל אם באותו
טעות אכל השליח חולקין
בכל דעת אחרת מקנה הכל
הוא לשליח שאם הריח
הוא בחבתיולתו לפה יתן
כלום כיון שעשה לו
שליחותו משלם: איבע'
להו א"ל זבין לו לא מעט
ליתבא ואזל וזבין ל'
כורא מאי מוסיף על
דבריו הו' וליתבא מיהא
קני א"ר מעביר על
דבריו הו' וליתבא ע"י
לא קני ומסיק א"ר